

Sudetoněmecký landsmannschaft

Georg Herde, Alexa Stolze: Die Sudetendeutsche Landsmannschaft. Hg. Pahl-Rugenstein Verlag, Köln 1987, 222 stran, ISBN 3-7609-1115-3.

Georg Herde a Alexa Stolzeová napsali zajímavou kritickou publikaci Die Sudetendeutsche Landsmannschaft, všímající si historie, osob i politického pozadí Evropy rozdělené na Západ a Východ. Vychází ze Smlouvy o vzájemných vztazích mezi ČSSR a SRN z roku 1973. Z tohoto hlediska poukazuje na „protiprávní požadavky sudetoněmeckého landsmannschafu (SL) na československé území“ (s. 9).

Autoři seznamují čtenáře s organizací SL, s jeho členěním, se vztahy k zemským vládám, zejména k Bavorsku, a k politickým stranám ve Spolkovém sněmu. Charakterizují i jednotlivé vedoucí síly v SL.

Od založení SL v roce 1950 se pravidelně konají jeho sjezdy – *Sudetoněmecké dny* – za podpory politických stran Křesťanskodemokratické a Křesťanskosociální unie (CDU/CSU). V roce 1986 se na Sudetoněmeckých dnech v Mnichově ozvalo heslo spravedlnosti k míru (viz. s. 16). Spolkový předseda SL, ministerský rada J. Kudlich, řekl, že „vlast sudetských Němců tvoří 27 000 km², zřeknutí se násilí neznamená zřeknutí se práva, nesmí se opomíjet právo na vlast a sebeurčení“ (s. 17–18).

Samostatná kapitola je věnována *členění SL* (viz s. 24). *Za první* se jedná o členění na úrovni spolkové, zemské, krajské a místní (obecní), *za druhé* o členění z hlediska vlasti podle původu předků na zemské oblasti vlasti a kraje vlasti. Podle údajů SL (1986) existuje asi 2000 místních (obecních) skupin SL a 315 krajských skupin SL. V rámci členění z hlediska vlasti existuje čtrnáct zemských oblastí vlasti a sedmdesát osm krajů vlasti. „Asi v 86 vlasteneckých svazech a sjednoceních je sdruženo přes 250 000 členů.“ (s. 25.)

Nejvyšším grémiem SL je *Spolkové shromáždění SL*, volené na čtyři roky. Dne 14. července 1947 byla založena *Sudetoněmecká rada* (SR) jako „pracovní společenství pro ochranu sudetoněmeckých zájmů“ (s. 30). Koncem listopadu 1977 předložila SR dokument Lidská práva v Československu a situace Němců a o dva roky později vydala Manifest 79, v němž opět žádala právo na sebeurčení a na vlast. „Uznání práv a nároků sudetských Němců teprve může přispět k normalizaci vztahů mezi Německem a Československem.“ (s. 34.) SR vydává čtyřikrát ročně publikaci *Aus unserer Sicht*, obsahující informace, zprávy, komentáře a dokumentace, a dvakrát ročně *Sudetendeutscher Rundbrief*.

SL a Svaz vyhnanců. SL je spolu s 18 dalšími landsmannschafy členem Svazu vyhnanců (BdV), jenž k roku 1986 sdružoval asi 2,4 miliónu vyhnanců. Zastřešení a podporu SL poskytlo Bavorsko, a to od Sudetoněmeckých dnů roku 1954. Dne 7. listopadu 1962 podepsal tehdejší bavorský ministerský předseda Dr. Erhard (CSU) dokument o zastřešení. Dne 27. července 1970 byl SL oficiálně předán text *Sudetoněmecká nadace* (Sudetendeutsche Stiftung) o poskytování podpory a pomoci (viz. s. 49). V roce 1974 bavorská vláda schválila projekt Sudetoněmeckého centra – *Sudetendeutsches Haus* (viz. s. 51).

V další kapitole se autoři zabývají právními i mezinárodně právními otázkami spojenými s vykázáním Němců z Československa a hodnocením historického vývoje od roku 1918.

Následující kapitola charakterizuje okolnosti vzniku SL. Na shromáždění sudetoněmeckých skupin v prosinci 1949 v Eichstättu bylo vydáno *Eichstättské prohlášení*, v němž se mimo jiné říká: „Naším bezpodmínečným požadavkem je vrácení vlasti v jazykových podmínkách a v podmínkách osídlení z roku 1937.“ (s. 89) V lednu 1950 se v Detmoldu konala porada zástupců zemských svazů SL Bavorska, Hessenska, Severního Porýní-Vestfálska, Dolního Saska-Brém a Šlesvicka-Holštýnska-Hamburgu, kde byl založen *Hlavní svaz SL pro celé západní Německo*. V jeho prohlášení se mj. říká, „že úkolem sudetoněmecké skupiny je uchovat živé vědomí sounáležitosti s vlastní a oprávněný nárok na vlast“ (s. 91).

V souvislosti s uzavřením Pražské dohody mezi ČSR a NDR schválil 14. července 1950

Spolkový sněm Prohlášení o ochraně sudetských Němců (viz. s. 92). V rámci sudetoněmeckých organizací věnují autoři pozornost třem politickým organizacím. „Podle myšlenkového zaměření“ (Gesinnungsgemeinschaften) se jedná o sociálně demokratickou Seliger Gemeinde, křesťanskou Ackermann Gemeinde a lidový Witikobund (viz. s. 95). SL se postupně stal reprezentací sudetoněmeckých národních skupin.

Podrobně jsou v publikaci charakterizována zařízení, organizace a sjednocení sudetských Němců. V roce 1955 byl založen Sudetoněmecký archiv (das Sudetendeutsche Archiv), shromažďující pramenný materiál o sudetských Němcích, o SL a o dalších sudetoněmeckých organizacích.

V roce 1947 byl v Mnichově založen Svaz Adalberta Stiftera (Adalbert-Stifter-Verein). Za cíl si stanovil rozvíjet vědecké a umělecké tradice sudetských Němců v rámci celoněmecké a evropské kultury.

V pracovním společenství Arbeitsgemeinschaft der sudetendeutschen Alpenvereinssektion pokračovala činnost sekcí Silesia-Troppau, Aussig, Teplitz-Schönau, Saaz, Egger-Egerland, Gablonz, Karlsbad, Prag (viz. s. 159). Pracovní společenství sudetoněmeckých vychovatelů e.V. (Arbeitsgemeinschaft sudetendeutscher Erzieher e.V.) bylo založeno v roce 1952.

S cílem podporovat archívy, muzea, knihovny a podobné instituce zabývající se starou vlastní vzniklo pracovní společenství Arbeitsgemeinschaft für kulturelle Heimatsammlungen bei dem Sudetendeutschen Archiv (viz. s. 163).

Sídlem Sudetoněmecké akademie věd a umění (Sudetendeutsche Akademie der Wissenschaften und der Künste) se stal Sudetoněmecký dům v Mnichově. V roce 1950 vzniklo pracovní společenství Arbeitsgemeinschaft sudetendeutscher Turnerinnen und Turner a v roce 1973 Benrather Kreis-Arbeitsgemeinschaft für Deutschland, které publikuje spisy k otázkám ústavním a mezinárodně právním (viz. s. 167).

V roce 1957 bylo otevřeno Collegium Carolinum e.V. – Forschungsstelle für die böhmischen Länder, které získalo podporu od bavorského ministerstva školství a kultury. Ve své činnosti mělo vycházet z tradic pražské univerzity a dále je rozvíjet. Při spolkovém svazu SL v Mnichově existuje též das Sudetendeutsche Filmwerk.

Ke křesťanským organizacím SL patří Gemeinschaft evangelischer Sudetendeutscher, Institut für Kirchengeschichte von Böhmen-Mähren-Schlesien e.V., Institut für Reformations- und Kirchengeschichte der böhmischen Länder a das Sudetendeutsche Priesterwerk e.V.

Vznikly též sudetoněmecko-české svazy jako například Sudetendeutsch-Tschechische Föderativausschuss, Freie Gesellschaft zur Förderung der Freundschaft mit den Völkern der Tschechoslowakei. Při Sudetoněmeckém domě (das Sudetendeutsche Haus) v Mnichově působí nakladatelství Verlaghaus Sudetenland.

V roce 1949 byla založena *Sudetendeutsche Jugend*, která si vytyčila za úkol „spolupracovat při úsilí o dosažení jednoty Německa v míru a svobodě“ (viz. s. 189).

K nejdůležitějším sudetoněmeckým studentským svazům se zařadil Arbeitskreis Sudetendeutscher Studenten a Arbeitskreis sudetendeutscher Jungakademiker.

Autoři publikace varují před značným politickým vlivem sudetoněmeckého landsmannschaftu v SRN. Obávají se nebezpečných mezinárodně politických důsledků v tehdy ještě rozdělené Evropě. Tato skutečnost se promítá do hodnocení sudetoněmeckých organizací a jejich působení ve všech kapitolách.

Ivona Řezanková